STADSBAKKERIJ

Broodt

Blog

Versie V1
Datum 16-01-2023
Dido van Klinken

Organic to the people

Sinds biologisch ontstond aan het begin van de 20ste eeuw is er veel veranderd in de sector. Maar eigenlijk is de grondslag nog steeds dezelfde.

Ooit begonnen uit idealisme is biologisch nu gekaapt door de commercie!

We hebben niks tegen commercie, maar de commercie maakt de biologische regelgeving tot een hel voor de idealistische gepassioneerde bio-ondernemer.

Te veel regels

Wij, de idealistische bio-ondernemers, worden lastiggevallen met regelgeving uit Brussel die in de praktijk lastig tot onwerkbaar is en die daarnaast niks toevoegen aan de Bio-sector.
De regelgeving lijkt afgestemd op de grote geïndustrialiseerde bedrijven die een speciaal persoon of afdeling hebben om dit soort regelgeving uit te voeren. De focus voor de regelgeving lijkt te liggen op productie in de landbouw en veeteelt. Dat is een heel ander soort productie dan de verwerking van biologische ingrediënten tot biologische producten.

Angst is een slechte raadgever

De huidige regels zijn gebaseerd op angst. De angst dat er iets mis zou kúnnen gaan. Dat iemand kwaadwillig zou kúnnen zijn. Door die regels lijkt het ook vaker of er dingen mis zijn. Het aantal afwijkingen dat Skal constateert wordt steeds hoger omdat de regels steeds strenger worden en moeilijker te volgen voor de biologische ondernemers. Daardoor komt de sector weer slecht in de media naar voren. Ik denk dat maar in zeer weinig gevallen spraken is van moedwilligheid of fraude. Het gros van de biologische ondernemers is zeer gemotiveerd, bevlogen, idealistisch en van goede wil. Hoe rechtvaardig zou het zijn als de regels alleen de rotte (niet biologische) appels in de mand zouden treffen?

Persoonlijke ervaring en motivatie

In 2013 startte ik mijn biologische bakkerij in Eindhoven. Ik werd toen al gewaarschuwd voor de regelgeving. In de praktijk viel dat allemaal best mee. Als je kon aantonen dat je alles bio inkocht en er geen besmetting kon optreden bij de verwerking was je “good to go”. Dat is de reden dat wij 100% biologisch willen zijn.
Later kwam de daar massa-balans bij. Dat was iets ingewikkelder en was de eerste op wantrouwen gebaseerde regel. Een soort achterdocht of de ondernemer wel te vertrouwen was.

Keerpunt

Sinds 2022 is daar de traceerbaarheid bij gekomen. Voor mij is dit het punt waar ik vind dat de regels hun doel voorbijschieten. En de reden om te kijken of ik medestanders kan vinden om de biologisch weer leuk te maken. Het bijhouden wanneer ingrediënten zijn binnengekomen is eenvoudig. Vervolgens moet je lijsten gaan bijhouden wanneer deze ingrediënten in gebruik zijn genomen, welke produkten ervan zijn gemaakt en op welke datum. Dan moet je ook nog kunnen aantonen wanneer deze producten eventueel zijn ingevroren en uit de vriezer zijn gehaald en wanneer deze verkocht zijn en/of wat er anders mee gebeurd is.
Deze procedures nemen in een productie omgeving zoals een biologische ambachtelijke bakkerij heel veel tijd in beslag. Tijd die ten kosten gaat of bovenop op het werk komt dat we het liefste willen doen; fantastisch heerlijk biologisch desembrood bakken.

Traceerbaarheid waarom?

De communicatie rond traceerbaarheid vanuit de regelgevers is zeer slecht. Je kan nergens vinden waarom deze procedure belangrijk is. Een voorbeeldprocedure om het te implementeren in je bedrijf is er ook niet. Bij Skal kan je ook niet vinden hoe en op welke aspecten je wordt gecontroleerd.
Met name voor biologische producenten die aan het eind van de biologische keten zitten is de relevantie van traceerbaarheid twijfelachtig. Stel dat er ergens iets mis is gegaan in de keten dan nog kan ik als ambachtelijk bakker nooit mijn klanten bereiken om hen daarvan op de hoogte stellen. Nog kan ik mijn producten terugroepen. Dus met traceerbaarheid los je niks op, voorkom je niks en maakt je producten niet biologischer dan ze al waren. Mensen of bedrijven, die moedwillig willen frauderen, worden door de regels niet gehinderd.
De zware regelgeving en de strikte controle daarop heeft een afschrikkendwekkend effect op bedrijven die overwegen om biologisch te worden. Dat blijkt uit de cijfers van de afgelopen 10 jaar. Jaarlijks komen er steeds minder producerende biologische bedrijven bij. In 2016 nog plus 234. In 2021 nog maar plus 50. Dat is niet de richting die we op willen als bio-sector en maatschappij (Green deal).

SKAL

Ik krijg de indruk dat Skal de biologische sector geen warm hart toedraagt. Als je hen aanspreekt op de regels zeggen ze dat slecht controleren wat in Brussel is bepaald. Uit mijn oriëntatie rond bio-regelgeving blijkt dat Skal in alle regelgeving- en-belangenorganisaties een dikke vinger in de pap heeft. Zij kunnen dus wel degelijk iets doen aan de regels. Maar kennelijk is het in hun belang om de regels zo te houden als ze nu zijn.
Het bestuur van Skal bestaat voor een groot deel uit bestuurders die een band hebben met de Landbouw Hogeschool Wageningen (Wageningen University & Research: WUR). De WUR heeft weer nauwe banden met bijvoorbeeld bedrijven zoals Friesland Campina en Unilever. WUR is medeverantwoordelijk voor de problemen die nu spelen in de gangbare landbouw en veeteelt. Skal is de enige organisatie in Nederland die door het Ministerie LNV (Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit) is aangewezen om certificering te controleren. Zij hebben dus een monopolypositie. Skal bepaald doordoor de spelregels. Zij bepalen wanneer ze komen controleren. Hoe vaak ze komen controleren. Wanneer er een her-inspectie nodig is. Wat de tarieven zijn. Dus hoe meer afwijkingen er worden geconstateerd, hoe vaker dat lijdt tot extra werk voor Skal. Dit is een ongezonde situatie die riekt naar belangenverstrengeling. De biologische ondernemer betaalt de rekening. De tarieven zijn buiten proportioneel. Voor de inspecties heb je geen bijzonder geclasificeerd personeel nodig. Het is lijstjes afwerken en invullen en rapporteren. Voor een inspectie van 2-3 uur betaal je dit jaar €950,-. Het lijkt erop dat de overhead bij Skal nogal al hoog is. Veel van de kleine ambachtelijke ondernemers doen het niet voor het geld, maar om dat ze een innerlijke overtuiging hebben. Het voelt dan niet goed als andere over jouw rug een riant salaris verdienen.

In 2022 was ik in totaal meer dan €3000,- kwijt aan Skal-inspecties en daaraan gerelateerde facturen van Skal. Dat is 1 procent van onze omzet en 10 procent van onze winst. Verspilt geld, want wij waren al 9 jaar 100% biologisch en zijn dat nog steeds. We kopen 100% biologisch in en verwerken alleen maar biologische producten in onze bakkerij. Biologischer kan niet.

Hoe gaan we de huidige situatie veranderen?

- Oprichting van een vereniging (nog te bepalen wat de beste rechtsvorm is) van kleine 100% biologische ambachtelijke producenten. Te beginnen in Nederland en eventueel uit te breiden naar andere Europese landen. Met als doel dat wij, de biologische ambachtelijke bedrijven, ons kunnen bezighouden met dat waar ons hart ligt en zoveel mogelijk worden gevrijwaard van bureaucratische rompslomp. We willen zelf mee bepalen wat de regels zijn waar we ons aan moeten houden en hoe we de biologische sector gezond houden. Door ons te verenigen kunnen we onze stem laten horen in Brussel.

  Hier onder een voorstel voor de doelen die we kunnen bereiken:
  - Het definiëren van een speciale categorie voor biologische ambachtelijke producenten.
  - Eenvoudigere procedures en regelgeving voor (100%) biologische ambachtelijke producenten.
  - Door onze krachten te bundelen kunnen we bijvoorbeeld deskundigen inhuren om tools te ontwikkelen en/of om te helpen bij het vormgeven van alternatieve regels.
  - Regels die niet gebaseerd zijn op angst, maar op vertrouwen. De meeste mensen deugen.
  - Drempelverlaging en een stimulans voor nieuwe biologische ambachtelijke producenten.
  - Gezamenlijk kunnen we tegenwicht bieden aan de lobbyisten van grote bedrijven en Skal in Brussel.
  - (voor nu) Kennis delen over zelfontwikkelde werkmethodes en trucs om aan de nu geldende Biologische richtlijnen te kunnen voldoen.